

Sygn. akt I CK 465/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 stycznia 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bronisław Czech

SSN Henryk Pietrzkowski

w sprawie z powództwa Powiatu L.

przeciwko Skarbowi Państwa - Ministrowi Gospodarki i Pracy

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 19 stycznia 2005 r.,

kasacji pozwanego od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 14 stycznia 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

zmienia zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 lutego 2003 r., I C (...) w zakresie uwzględniającym powództwo i orzekającym o kosztach procesu w pierwszej instancji w ten sposób, że powództwo oddala i znosi między stronami koszty procesu przed Sądem Okręgowym, natomiast z tytułu zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego zasądza od strony powodowej na rzecz pozwanego Skarbu Państwa - Ministra Gospodarki i Pracy kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) zł.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 14 stycznia 2004 r. oddalił apelację pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 18 lutego 2003 r., na podstawie którego zasądzona została na rzecz strony powodowej kwota 119.793,23 zł tytułem odsetek od kwoty 729.958,83 zł, stanowiącej środki Funduszu Pracy, które przekazane zostały z opóźnieniem. Opóźnienie obejmowało okres od dnia 5 czerwca do dnia 24 grudnia 2001 r.

Stosownie do dokonanych przez Sąd Apelacyjny ustaleń, Prezes Krajowego Urzędu Pracy jako dysponent Funduszu Pracy – zgodnie z ustawą z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz. U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa z.p.b.”) – przekazywał stronie powodowej, według ustalonego algorytmu, środki finansowe na przeciwdziałanie bezrobociu. Wobec zaległości w wypłacie tych środków należnych w 2000 r., strona powodowa wystąpiła do Sądu Okręgowego w W. z żądaniem ich zapłaty. W dniu 24 grudnia 2001 r., a więc w toku procesu, strona pozwana przekazała zaległą należność. W tym zakresie, wobec cofnięcia pozwu, postępowanie przed Sądem pierwszej instancji zostało prawomocnie umorzone.

Sądy obu instancji, mając na względzie art. 355 k.c., art. 52 pkt 1, art. 55 ust. 1 pkt 4a i art. 57a ustawy z.p.b., art. 8 pkt 5 i art. 9 pkt 7 ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 - 2003 (Dz. U. Nr 150, poz. 983 ze zm.), a także art. 56 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa o samorządzie powiatowym”) i art. 167 ust. 2 i 3 Konstytucji RP, uznały, że roszczenie z tytułu odsetek jest co do swej zasady usprawiedliwione i w konsekwencji na podstawie art. 481 § 1 k.c. zasądziły dochodzoną kwotę.

Kasacja strony pozwanej oparta została na podstawie naruszenia prawa materialnego, mianowicie art. 481 § 1 k.c. i art. 8 ustawy o dochodach w latach 1999 – 2000 przez ich zastosowanie oraz art. 52 ust. 2 i art. 57 ust. 1 pkt 25 ustawy z.p.b. przez ich niezastosowanie. Skarżąca podniosła, że zgodnie z art. 52 ust. 2 ustawy z.p.b., odsetki za nieterminowe regulowanie zobowiązań finansowych z Funduszu Pracy, którego jedynym dysponentem jest minister właściwy do spraw pracy, mogą być zapłacone wyłącznie ze środków tego Funduszu, a nie z budżetu samorządu

powiatowego. Strona powodowa nie może zatem domagać się odsetek i traktować je jako dochód powiatu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy zaznaczyć, że objęta wyrokowaniem sytuacja miała miejsce w roku 2001, a zatem pod rządem ustawy z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000, w jej wersji znowelizowanej - na podstawie ustawy z dnia 13 października 2000 r. o zmianie ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 i 2000 oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 95, poz. 1041) - i obowiązującej od 1 stycznia 2001 pod nazwą: ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999 – 2001 (Dz. U. z 1999 r. Nr 150, poz. 983 ze zm.; powoływana dalej jako „ustawa o dochodach w latach 1999 – 2001”). Z ówczesnie obowiązujących przepisów ustawy z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu w wersji obowiązującej w roku 2001 (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 6, poz. 56 ze zm.) wynikało natomiast, że dysponentem Funduszu Pracy był Prezes Krajowego Urzędu Pracy (art. 52 ust. 2), nie zaś, jak to błędnie wskazano w kasacji, minister właściwy do spraw pracy. Stan prawny w tym względzie zmienił się dopiero z dniem 1 kwietnia 2002 r., a więc z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 25, poz. 253). Na podstawie tej ustawy doszło bowiem do zmiany organu realizującego zadania wynikające z funkcji dysponenta Funduszu Pracy. Dodać należy, że ustawa z.p.b. utraciła moc w wyniku wejścia w życie ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. Nr 99, poz. 1001).

Zgodnie ustawą o dochodach w latach 1999 – 2001, dochodami powiatu mogły być zarówno dotacje z funduszy celowych (art. 9 pkt 3), jak też odsetki czy to od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody powiatu (art. 9 pkt 7), czy też od środków finansowych powiatu gromadzonych na rachunkach bankowych (art. 8 pkt 7). Podkreślić należy, że również z ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym wynikało, że dochodami powiatu mogły być m.in. dotacje z państwowych funduszy celowych (art. 56 ust. 2 pkt 3). Sądy obu instancji mając na względzie taki stan prawny przyjęły, że tym samym powództwo Powiatu L. o zasądzenie odsetek z tytułu opóźnionego przekazania środków Funduszu Pracy zasługiwało na uwzględnienie. Stanowisko to nie jest jednak trafne. Przede wszystkim dlatego, że

charakter dotacji z funduszków celowych nie jest i nie był jednolity. Istnieje bowiem wiele rodzajów tych dotacji, przy czym przysługują one na różne cele i przekazywane są przez różne organy.

Jeżeli chodzi o omawiane zagadnienie z punktu widzenia przepisów ustawy z.p.b. w wersji obowiązującej w roku 2001, to należy podkreślić, że wynikało z niej wyraźnie, iż dysponentem Funduszu Pracy był Prezes Krajowego Urzędu Pracy (art. 52 ust. 2). Fundusz ten był państwowym funduszem celowym (art. 52 ust. 1), a jego dochodami były - w myśl art. 55 ustawy z.p.b. - m.in. pochodzące z różnych źródeł obowiązkowe składki, dotacje budżetu państwa i odsetki od jego środków pozostających na rachunkach bankowych Krajowego Urzędu Pracy oraz samorządów województw i powiatów. Wyszczególnienie wśród nich m. in. odsetek od środków pozostających na rachunkach powiatów oznacza, że skoro odsetki te stanowiły źródło przychodów Funduszu, to tym samym nie mogły one powiększać dochodów powiatów. Sytuacja kształtowała się zatem odmiennie niż, przykładowo, w wypadku przekazywania powiatom – przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych - na wyodrębniony rachunek środków pieniężnych na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 123, poz. 776 ze zm.) z przeznaczeniem na realizację zadań określonych w tej ustawie (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2001 r., III CZP 51/01, OSNCP 2002, nr 4, poz. 47).

Zwrócić należy poza tym uwagę że stosownie do art. 57 ust. 1 pkt 25 ustawy z.p.b., środki Funduszu Pracy przeznaczane były także na finansowanie odsetek za nieterminowe regulowanie zobowiązań finansowych z tego Funduszu. Finansowanie tych odsetek nie obciążało więc – przynajmniej w ostatecznym wyniku - budżetów samorządów powiatowych.

Przytoczone przepisy ustawy z.p.b. wskazują, że aczkolwiek Prezes Krajowego Urzędu Pracy przekazywał samorządom województw i powiatom na wyodrębniony rachunek środki Funduszu Pracy na finansowanie zadań realizowanych w danym województwie (art. 57a ust. 1 tejże ustawy), to jednakże, jak to trafnie podniesiono w kasacji, środków tych w żadnym razie nie można zaliczać do dochodów powiatu, o których mowa w art. 56 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym oraz w art. 8 i 9 ustawy o dochodach w latach 1999 – 2001. Wszak odsetki od środków Funduszu Pracy pozostających na rachunkach bankowych samorządów powiatów, jak to podkreślono wyżej, stanowiły dochód tego Funduszu.

Wobec tego, że środki pieniężne przekazywane powiatowi z Funduszu Pracy przez Prezesa Krajowego Urzędu Pracy nie stanowiły dochodu powiatu, to siłą rzeczy należy przyjąć, że stronie powodowej nie przysługiwało także na podstawie art. 481 § 1 k.c. roszczenie o odsetki w wypadku przekazania tych środków z opóźnieniem. W przeciwnym wypadku dochodziłoby do absurdalnej sytuacji, gdyż odsetki z tego tytułu wprawdzie pokrywane byłyby ze środków Funduszu Pracy, a następnie powiększałyby zasoby pieniężne tegoż Funduszu.

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy zmienił zaskarżony wyrok i orzekł, jak w sentencji (art. 393¹⁵ k.p.c.).